នៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល
នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ព័ត៌មានពិស្តារនៃការដាក់ឯកសារ

សំណុំរឿងលេខ	:	០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/អជតក
ដាក់ទៅ	:	អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល
ថ្ងៃដាក់	:	ថ្ងៃទី១៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥
ភាគីអ្នកដាក់	:	សហព្រះរាជអាជ្ញា
ភាសាដើម	:	**អង់គ្លេស**

ឯកសារបកប្រែ
TRANSLATION/TRADUCTION
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ (Date): 13-Jul-2015, 15:41
CMS/CFO: Sann Rada

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ

ប្រភេទឯកសារដែលស្នើឡើងដោយភាគីដាក់ឯកសារ: សម្ងាត់ [សាធារណៈ: គោសលុប]

ចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារកំណត់ដោយអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល: សម្ងាត់/Confidential

ប្រភេទនៃចំណាត់ថ្នាក់ឯកសារ:

ការពិនិត្យឯកសារបណ្តោះអាសន្នឡើងវិញ:

ឈ្មោះមន្ត្រីដែលបានពិនិត្យ:

ហត្ថលេខា:

ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា ទៅនឹងសំណើទីប្រាំរបស់ នួន ជា សុំឲ្យពិចារណា និងទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែមពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងសាលក្រមរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ [គោសលុប]

អ្នកដាក់ឯកសារ:

សហព្រះរាជអាជ្ញា
លោកស្រី ជា លាង
លោក Nicholas KOUMJIAN

អ្នកទទួលឯកសារ:

អង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល
ចៅក្រម គង់ ស្រីម, ប្រធាន
ចៅក្រម A. KLONOWIECKA- MILART
ចៅក្រម សោម សិរីវឌ្ឍ
ចៅក្រម C. N. JAYASINGHE
ចៅក្រម ម៉ុង មុន្នីចរិយា
ចៅក្រម យ៉ា ណារិន
ចៅក្រម Florence Ndepele NUMBA

ចម្លងជូន:

សហមេធាវីនាំមុខតំណាងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី
ពេជ អង្គ
Marie GUIRAUD

ជនជាប់ចោទ
នួន ជា
ខៀវ សំផន

មេធាវីការពារក្តីជនជាប់ចោទ
លោក សុន អរុណ
លោក Victor KOPPE
លោក គង់ សំអុន
លោក Anta GUISSÉ
លោក Arthur VERCKEN

I. សេចក្តីផ្តើម

1. សហព្រះរាជអាជ្ញា សូមឆ្លើយតបទៅនឹងសំណើទីប្រាំរបស់ នួន ជា សុំឱ្យពិចារណាលើភ័ស្តុតាងបន្ថែម ("សំណើសុំភ័ស្តុតាងបន្ថែមទីប្រាំ")[1]។ នួន ជា ស្វែងរកការអនុញ្ញាតឱ្យទទួលយកឯកសារបន្ថែម ចំនួនប្រាំមួយ និងកោះហៅសាក្សីបណ្តឹងសាទុក្ខបន្ថែមចំនួនប្រាំនាក់។ សហព្រះរាជអាជ្ញា សន្និដ្ឋានថា នួន ជា ខកខានមិនបានមិនបានបង្ហាញថា សាក្សីណាម្នាក់ក្នុងចំណោមសាក្សីទាំងប្រាំ ឬឯកសារបន្ថែមណាមួយអាចជាកត្តាកំណត់ក្នុងសាលក្រម ស្របតាមអត្ថន័យនៃវិធាន១០៨(៧) ឡើយ និងមិនមានប្រយោជន៍សម្រាប់យុត្តិធម៌ដែលតម្រូវឱ្យទទួលយកតាមវិធាន១០៤(១)នៃវិធានផ្ទៃក្នុងឡើយ។ អង្គជំនុំជម្រះគួរច្រានចោលពាក្យសុំឱ្យកោះហៅសាក្សីបណ្តឹងសាទុក្ខបន្ថែម និងពាក្យសុំឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែមនេះ លើកលែងតែឯកសារពីរពាក់ព័ន្ធនឹងសាក្សី ដែលបានស្តាប់សវនាការរួចហើយដោយអង្គជំនុំជម្រះនេះ គឺសាក្សី SCW-5[2] ដោយហេតុថា ឯកសារទាំងនោះ អាចជួយដល់អង្គជំនុំជម្រះនៅក្នុងការវាយតម្លៃលើសក្ខីកម្មដែលបានស្តាប់រួច។

II. ច្បាប់ជាធរមាន

2. នួន ជា ស្វែងរកការអនុញ្ញាតឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងថ្មីនេះអនុលោមតាមវិធាន ១០៨(៧) និង/ឬ វិធាន ១០៤(១)។ ដើម្បីអនុវត្តវិធាន ១០៨(៧) អជតក បានបង្កើតឱ្យមានតេស្តសាកល្បងមុខបី ដែលអនុលោមតាមតេស្តនេះ ភាគីដាក់ពាក្យសុំត្រូវកំណត់ឱ្យបានថា ភ័ស្តុតាងថ្មីដែលខ្លួនស្នើឡើង សម្រាប់ឱ្យទទួលយកក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខនោះ (១) មិនអាចរកបាននៅពេលសវនាការ បើទោះបីជាបានខំប្រឹងប្រែងព្យាយាមយ៉ាងត្រឹមត្រូវក៏ដោយ; (២) អាចជាកត្តាកំណត់ដើម្បីឈានដល់ការសម្រេចនៅក្រោមបណ្តឹងសាទុក្ខ និង (៣) ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការរកឃើញជាក់លាក់ណាមួយនៃអង្គហេតុដោយអង្គជំនុំជម្រះ[3]។ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងមុខព្រួញទីបីនេះ សំខាន់ត្រូវកត់សំគាល់ថា បើ

---

[1] **F2/7** សំណើទីប្រាំរបស់ នួន ជា សុំឱ្យពិចារណា និងទទួលយកភ័ស្តុតាង ពាក់ព័ន្ធបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងសាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១, ២៥ មិថុនា ២០១៥ ("សំណើសុំភ័ស្តុតាងបន្ថែមទីប្រាំ")។

[2] ទោះបីជាសាក្សី SCW-5 បានផ្តល់សក្ខីកម្មរួចហើយៗអាចនិយាយចំឈ្មោះក៏ដោយ និងដោយសារមានការប្រុងប្រយ័ត្នជាច្រើន ព្រមទាំងដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងសេចក្តីយោងដែលបានប្រើនៅក្នុងសំណើសុំបន្ថែមភ័ស្តុតាងទីប្រាំ សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមបន្តប្រើរហស្សនាមរបស់សាក្សី SCW-5 នៅក្នុងការដាក់ឯកសារនេះ។

[3] **F2/5** សេចក្តីសម្រេចលើផ្នែកខ្លះនៃសំណើរបស់ នួន ជា សុំកោះហៅសាក្សីលើបណ្តឹងសាទុក្ខ, ២៩ ឧសភា ២០១៥, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៦។

អនុលោមតាមពាក្យពេចន៍ធម្មតារបស់វា ពាក្យថាពាក់ព័ន្ធ ត្រូវតែពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការរកឃើញជាក់លាក់ណាមួយនៃអង្គហេតុដោយអង្គជំនុំជម្រះ មិនមែនតាមអំណះអំណាងរបស់ភាគីណាមួយលើបណ្តឹងសាទុក្ខទេ។ អជតក បានសង្កត់ធ្ងន់ថា ការបង្ហាញថាភស្តុតាងមិនអាចរកបាននៅពេលសវនាការ បើទោះបីជាបានខំប្រឹងប្រែងព្យាយាមយ៉ាងត្រឹមត្រូវក៏ដោយ "គឺជាចំណុចសំខាន់ខានមិនបានដើម្បីបញ្ចៀសយុទ្ធសាស្ត្រវិវាទកម្មកុំឱ្យមានការរាំងស្ទះ និងគ្មានប្រសិទ្ធភាព"[4]។

3. វិធាននេះបង្កើតបទដ្ឋានកម្រិតខ្ពស់មួយ សម្រាប់ការទទួលយកភស្តុតាងថ្មីសម្រាប់បណ្តឹងសាទុក្ខ។ ក្រៅអំពីគ្រាន់តែមានការពាក់ព័ន្ធ ភស្តុតាងត្រូវតែមានទម្ងន់ និងសារៈសំខាន់ដែលអាចប្រើជា "កត្តាកំណត់ដើម្បីឈានដល់ការសម្រេចសេចក្តីនៅឯសវនាការ"។ ដូច្នេះ បទដ្ឋានកម្រិតខ្ពស់ គឺជាចំណុចសំខាន់ខានមិនបាន ដើម្បីបញ្ចៀសកុំឱ្យបណ្តឹងសាទុក្ខកាន់តែថមថយនៅក្នុងសវនាការទីពីរ ដើម្បីកុំឱ្យពន្យារពេលដល់កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីហួសហេតុ និងការលើកកម្ពស់ក្នុងការអនុវត្តរឿងក្តីដោយគ្មានប្រសិទ្ធភាព[5]។

4. អជតក ក៏បានរកឃើញផងដែរថា ខ្លួនមានអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិស្របតាមវិធាន១០៤(១) ដើម្បីទទួលយកភស្តុតាងថ្មី "ប្រសិនបើផលប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌តម្រូវ ដោយផ្អែកលើកាលៈទេសៈជាក់លាក់នៃករណី"[6]។ ដើម្បីកំណត់ដូច្នេះ អង្គជំនុំជម្រះនឹងត្រូវពិចារណាថាតើ ភស្តុតាងនោះនឹងនាំទៅដល់ការស្វែងរកការពិតដែរឬអត់[7]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាសន្និដ្ឋានថា "ប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌" និង "កាលៈទេសៈជាក់លាក់នៃករណី" ចំបាច់ត្រូវបញ្ចូលសេចក្តីពិចារណាអំពីកត្តាទាំងបីដែល អជតក បានកំណត់អត្តសញ្ញាណថាពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការពិចារណាអំពីភស្តុតាងថ្មី ដោយអនុលោមតាមវិធាន ១០៨(៧)។ លើសពីនេះ គេផ្តល់មូលហេតុថា វានឹងផ្តល់ផលបញ្ច្រាសត្រឡប់មកវិញ ប្រសិនបើអំណាចឆន្ទានុសិទ្ធិនេះត្រូវបានប្រើ រហូតដល់ធ្វើឱ្យងាកចេញពីគោលបំណងនៃវិធានដែលកំណត់ពី

---

[4] **F2/5** សេចក្តីសម្រេចលើផ្នែកខ្លះនៃសំណើរបស់ នួន ជា សុំកោះហៅសាក្សីលើបណ្តឹងសាទុក្ខ, ២៩ ឧសភា ២០១៥, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៦។

[5] *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង Kupreškić និងគូកន.*, IT-95-16-A, សេចក្តីសម្រេចលើញត្តិរបស់ Drago Josipović, Zoran Kupreškić និង Vlatko Kupreškić សុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម អនុលោមតាមវិធាន១១៥ និងសុំឱ្យចាត់វិធានការសច្ចទស្សន៍តុលាការ អនុលោមវិធាន៩៤(ខ), ៨ ឧសភា ២០០១, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣។

[6] **F2/5** សេចក្តីសម្រេចលើផ្នែកខ្លះនៃសំណើរបស់ នួន ជា សុំកោះហៅសាក្សីលើបណ្តឹងសាទុក្ខ, ២៩ ឧសភា ២០១៥, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៧។

[7] **F2/5** សេចក្តីសម្រេចលើផ្នែកខ្លះនៃសំណើរបស់ នួន ជា សុំកោះហៅសាក្សីលើបណ្តឹងសាទុក្ខ, ២៩ ឧសភា ២០១៥, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៧។

បទដ្ឋានខ្ពស់សម្រាប់ការទទួលយកភស្តុតាងថ្មី ដែលមានចែងក្នុងវិធាន ១០៨(៧) *មានន័យថា* ជាការអនុញ្ញាតឲ្យករណីលើកលែងលេបត្របាក់យកវិធាននេះ។

5. បន្ទុកនៃការបង្ហាញថា ភស្តុតាងថ្មីនេះគឺអាចទទួលយកបានដើម្បីដាក់បញ្ចូលសម្រាប់បណ្តឹងសាទុក្ខ គឺពឹងផ្អែកទាំងស្រុងទៅលើភាគីស្នើសុំ[8]។ នួន ជា មិនបានផ្តល់អំណះអំណាងដែលមានសំអាងហេតុអំពីរបៀបថាហេតុអ្វីបានជាមាន "ប្រយោជន៍នៃយុត្តិធម៌" បើទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែមដែលគាត់បានស្នើសម្រាប់បណ្តឹងសាទុក្ខនោះទេ។

III. ចម្លើយតប

6. នួន ជា ស្នើឲ្យទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី ១-៩[9] និងឲ្យកោះហៅសាក្សី១ និង ២ មកផ្តល់សក្ខីកម្ម អនុលោមតាមវិធាន ១០៨(៧) និង ១០៤(១)[10]។ នួន ជា ស្នើឲ្យទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី SCW-5 និងឧបសម្ព័ន្ធដែលពាក់ព័ន្ធរបស់កំណត់ហេតុនេះ និងស្តាប់សក្ខីកម្មសាក្សី 2-TCW-959, 2-TCW-960 និង 2-TCW-961 ដោយអនុលោមតាមវិធាន ១០៤(១)[11]។ សហព្រះរាជអាជ្ញានឹងលើកឯកសារ និងសាក្សីដែលបានស្នើឡើងនិមួយៗទាំងនេះខាងក្រោម ប៉ុន្តែជាដំបូង សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមផ្តល់ការសង្កេតដែលពាក់ព័ន្ធជាទូទៅខ្លះៗសិន។

7. គ្មានកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយណាមួយ ឬសក្ខីកម្មសាក្សីណាម្នាក់ដែលបានស្នើឡើងមានភស្តុតាងដែល "អាចជាកត្តាកំណត់"ដើម្បីឈានដល់សាលក្រមឡើយ។ តាមពិត ភស្តុតាងភាគច្រើន មិនទាំងអស់ទេ ពីបុគ្គលម្នាក់ៗដែល នួន ជា បានបញ្ជាក់នៅក្នុងសំណើសុំភស្តុតាងបន្ថែមទីប្រាំរបស់

---

[8] សេចក្តីសម្រេចលើផ្នែកខ្លះនៃសំណើរបស់ នួន ជា សុំកោះហៅសាក្សីលើបណ្តឹងសាទុក្ខ, ២៩ ឧសភា ២០១៥, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៦។ *រដ្ឋអាជ្ញា ទល់នឹង* Kvocka *និងគូកន.*, សាលដីកាសម្រេចលើញត្តិរបស់ម្ចាស់បណ្តឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ស្នើឲ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម អនុលោមតាមវិធាន១១៥, ១៦ កុម្ភៈ ២០១៤ (ដោយធ្វើការកត់សំគាល់ថា "ម្ចាស់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ Prcac មិនបានកំណត់ថា[ភស្តុតាង]នោះ អាចជាកត្តាកំណត់ដើម្បីឈានដល់សេចក្តីសម្រេចនៅឯសវនាការទេ")។

[9] ដើម្បីភាពច្បាស់លាស់, សហព្រះរាជអាជ្ញាប្រើរហស្សនាមដូចគ្នាទៅនឹងរហស្សនាមដែល នួន ជា ប្រើនៅក្នុងការដាក់ឯកសាររបស់គាត់។

[10] **F2/7** សំណើសុំភស្តុតាងបន្ថែមទីប្រាំ, ត្រង់កថាខណ្ឌ៥៩-៦១។

[11] **F2/7** សំណើសុំភស្តុតាងបន្ថែមទីប្រាំ, ត្រង់កថាខណ្ឌ៦៦។

គាត់ មានតែការពាក់ព័ន្ធខ្សោយបំផុតទាក់ទងទៅនឹងព្រឹត្តិការណ៍នានា ដែលបានលើកក្នុងសាលក្រមនៃសំណុំរឿង០០២/០១ និងការពាក់ផ្អែកទៅលើការសន្និដ្ឋានបែបស្មានៗតែប៉ុណ្ណោះ។ នួន ជា ស្នើសុំភ័ស្តុតាងនេះទាក់ទងនឹងការកាត់ទោសគាត់ចំពោះការសម្លាប់ទាហាន និងរដ្ឋការ លន់ នល់ នៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ ក្នុងខែមេសា ១៩៧៥។ ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងឧក្រិដ្ឋកម្មនោះ គាត់តវ៉ាថា ភ័ស្តុតាងនេះគឺពាក់ព័ន្ធនឹងគោលនយោបាយកំណត់គោលដៅអតីតទាហាន និងរដ្ឋការ លន់ នល់ បញ្ជាធ្វើឡើងដោយ រស់ ញឹម និងអ្នកផ្សេងទៀតនៅឯកិច្ចប្រជុំមួយធ្វើឡើងបន្ទាប់ពីការដណ្តើមបានខេត្តពោធិ៍សាត់ និងរចនាសម្ព័ន្ធឋានានុក្រមនៃសិទ្ធិអំណាចនៅក្នុង បកក[12]។

8. ជាបណ្តោះអាសន្ន គ្មានភ័ស្តុតាងណាមួយដែលបានស្នើឡើងដោយ នួន ជា មានសហសម្ព័ន្ធទៅនឹងចិរវេលានៃការសម្លាប់នៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ ដែល នួន ជា ត្រូវបានផ្តន្ទាទោសហើយទេ ដូច្នេះគ្មានភ័ស្តុតាងណាមួយអាចជាកត្តាកំណត់ដើម្បីឈានដល់សាលក្រមឡើយ។

9. ជាសហកាលិក នួន ជា មិនបានលើកភ័ស្តុតាងនៅក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយណាមួយទាក់ទងនឹងទួលពោធិ៍ជ្រៃទេ គ្មានភ័ស្តុតាងដោះបន្ទុកទាក់ទងទៅនឹងគោលនយោបាយកំណត់គោលដៅលើអតីតរដ្ឋការ និងទាហាន លន់ នល់ ទេ និងក៏គ្មានភ័ស្តុតាងណាដែលជំទាស់ទៅនឹងការរកឃើញថា រចនាសម្ព័ន្ធឋានានុក្រមនៃសិទ្ធិអំណាច គឺមានរឹងមាំនៅក្នុងអំឡុងនៃព្រឹត្តការណ៍នៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ ដែល នួន ជា និង ខៀវ សំផន ត្រូវបានកាត់ឱ្យជាប់ទោសរួចហើយនៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១។ តាមពិតអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលនឹងពិនិត្យមើលដោយគ្មានប្រយោជន៍ចំពោះសញ្ញាណ ដែលបានស្នើដើម្បីស្វែងរកភ័ស្តុតាងណាមួយបញ្ជាក់អំពីគោលយោបាយកំណត់គោលដៅរដ្ឋការ និងទាហានសាធារណរដ្ឋខ្មែរ មិនកើតចេញមកពីមជ្ឈិមបក្ស និងមិនត្រូវបានអនុវត្តដោយភូមិភាគរហូតដល់ពេលខ្មែរក្រហម ត្រូវបានផ្តួលរំលំ។

10. ការពិត ដោយផ្អែកលើសម្រង់ដែលបានបញ្ជាក់ដោយ នួន ជា ពីឯកសារ និងសាក្សីដែលបានដាក់ជូន គាត់ហាក់ដូចជាកំពុងតែស្នើថា ភ័ស្តុតាងណាក៏ដោយ តាំងពីពេលណាក៏ដោយដែល រស់ ញឹម ត្រូវបានចាប់ខ្លួន និងសម្លាប់ ដែលកងទ័ពភូមិភាគនិរតីធ្លាប់បានធ្វើការបោសសម្អាតភូមិភាគពាយ័ព្យឬ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងរចនាសម្ព័ន្ធរដ្ឋបាលរបស់ភូមិភាគពាយ័ព្យ គឺសុទ្ធតែមានសារៈសំខាន់គ្រប់គ្រាន់ទាំងអស់ដើម្បីទទួលយកជាភ័ស្តុតាងថ្មីសម្រាប់បណ្តឹងសាទុក្ខ។ ក៏ប៉ុន្តែ ពុំមានចំនួនព័ត៌មាន

[12] F2/7 សំណើសុំភ័ស្តុតាងបន្ថែមទីប្រាំ, គ្រង់កថាខណ្ឌ៥២-៥៤។

បន្ថែមនៅលើប្រធានបទណាមួយនៃប្រធានបទពាក់ព័ន្ធទាំងនេះ អាចនឹងធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរចំពោះសាលក្រមឡើយ។

11. នួន ជា ក៏តវ៉ាផងដែរថា កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយទាំងប្រាំ និងឧបមស្ព័ន្ធមួយ គួរត្រូវបានទទួលយក យ៉ាងហោចណាស់ក៏ផ្នែកខ្លះដែរ ដោយសារវាពាក់ព័ន្ធទៅនឹង "ចំណុចសំខាន់បំផុតនៃសក្ខីកម្មរបស់សាក្សី SCW-5"[13]។ ចំពោះចំណុចផ្សេងទៀត នួន ជា បានសំដៅទៅលើកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយទាំងនោះថា កំពុងតែពាក់ព័ន្ធទៅនឹង "សក្ខីកម្មដែលគេរំពឹងទុក" របស់សាក្សី SCW-5[14] និង "ទំនងជាសក្ខីកម្ម"[15] របស់ SCW-5 និងថាកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយត្រូវបានដាក់ "មួយផ្នែកដើម្បីបន្ថែមកម្លាំង និងផ្ទៀងផ្ទាត់សក្ខីកម្មរបស់សាក្សី SCW-5"[16]។ ដូច្នេះ ពេលនេះ នួន ជា កំពុងស្នើឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងថ្មីនៅលើបណ្តឹងសាទុក្ខ ដោយផ្អែកលើភាពពាក់ព័ន្ធស្មានៗរបស់ខ្លួន មិនចំពោះតែសាលក្រមប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងចំពោះភ័ស្តុតាងថ្មីផ្សេងៗទៀត ដែលបានទទួលយកសម្រាប់បណ្តឹងសាទុក្ខផងដែរ ហើយដូចគ្នានឹងសក្ខីកម្មរបស់សាក្សី SCW-5 ក្នុងសំណើសុំបន្ថែមភ័ស្តុតាងទីប្រាំត្រូវបានធ្វើឡើង គឺទាក់ទងទៅនឹងការស្មានអំពីថាតើភ័ស្តុតាងថ្មីណាខ្លះដែលនឹងមកដល់។ ការណ៍នេះ គឺបានដើរមកដល់កំណាត់ផ្លូវមួយវែងឆ្ងាយហួសពីបទដ្ឋានតឹងរ៉ឹងកម្រិតខ្ពស់សម្រាប់ភ័ស្តុតាងថ្មីលើបណ្តឹងសាទុក្ខ ដែលអង្គជំនុំជម្រះនេះបានដាក់ត្រឹមត្រូវហើយ។

12. លើសពីនេះទៀត ដោយសារតែ នួន ជា ពឹងផ្អែកទៅលើវិសាលភាពធំនៃទំនាក់ទំនងរវាងសក្ខីកម្មដែលរំពឹងទុករបស់សាក្សី SCW-5 អាច និងភាពពាក់ព័ន្ធនៃភ័ស្តុតាងដែលបានស្នើឱ្យទទួលយកតាមរយៈសំណើសុំបន្ថែមភ័ស្តុតាងទីប្រាំ ជាការត្រឹមត្រូវដែលត្រូវធ្វើការវាយតម្លៃទៅលើទាមទារដែលមាននៅក្នុងសំណើសុំបន្ថែមភ័ស្តុតាងទីប្រាំ ធៀបនឹងសក្ខីកម្មពិតប្រាកដដែលបានផ្តល់ដោយសាក្សី SCW-5។

13. ខាងក្រោមនេះ គឺជាអ្វីដែល នួន ជា បានរៀបរាប់អំពីសាក្សី SCW-5 នៅក្នុងសំណើសុំដំបូងរបស់គាត់ដើម្បីកោះហៅមកធ្វើជាសាក្សី៖

[13] **F2/7** សំណើសុំភ័ស្តុតាងបន្ថែមទីប្រាំ, គ្រង់កថាខណ្ឌ៥។

[14] **F2/7** សំណើសុំភ័ស្តុតាងបន្ថែមទីប្រាំ, គ្រង់កថាខណ្ឌ៦។

[15] **F2/7** សំណើសុំភ័ស្តុតាងបន្ថែមទីប្រាំ, គ្រង់កថាខណ្ឌ៦។

[16] **F2/7** សំណើសុំភ័ស្តុតាងបន្ថែមទីប្រាំ, គ្រង់កថាខណ្ឌ៦២។

... [សាក្សី SCW-5] បង្ហាញថា គាត់គឺជាសាក្សីដែលល្អបំផុត សម្រាប់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យលើការការពារក្តីទូលំទូលាយជាគន្លឹះរបស់ នួន ជា នៅក្នុងផ្នែកទាំងពីរនៃសំណុំរឿង០០២៖ បក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា គឺជាបក្សដែលមានការបែកបាក់យ៉ាងជ្រាលជ្រៅ នៅកម្រិតកំពូលរបស់ខ្លួន ព្រោះមេដឹកនាំបក្សខ្លះ ដែលក្នុងចំណោមពួកគេ គឺឪពុកធម៌របស់ ទាត់ - បានប្រឆាំងនឹងមេដឹកនាំដែលល្បីក្នុងជម្លោះដណ្តើមអំណាចយ៉ាងជូរចត់[17]។

14. ខាងក្រោមនេះ គឺជាអ្វីដែល នួន ជា បានរៀបរាប់អំពីសក្ខីកម្មដែលរំពឹងទុករបស់សាក្សី SCW-5 ក្នុងសំណើសុំបន្ថែមភស្តុតាងរបស់គាត់ ដើម្បីគាំទ្រដល់សំណើរបស់គាត់សម្រាប់សាក្សី "បញ្ជាក់បន្ថែម" ថា៖

សាក្សី SCW-5 ក៏ជាសាក្សីសំខាន់មួយរូបផងដែរ ពាក់ព័ន្ធរចនាសម្ព័ន្ធបក្សកុម្មុនីស្តកម្ពុជា និងប្រភពដើម វិសាលភាព ព្រមទាំងលក្ខណៈនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធនៅក្នុងបក្សកុម្មុនីស្តកម្ពុជា ហើយសក្ខីកម្មរបស់គាត់បានគាំទ្រដល់សារណារបស់មេធាវីការពារក្តីដែលថា ថ្នាក់ដឹកនាំនៅភូមិភាគពាយ័ព្យ និងភូមិភាគបូព៌ា បានបង្កើតបក្សប្រឆាំងរួមគ្នាមួយ ប្រឆាំងនឹងបក្សកុម្មុយនីស្តកម្ពុជា ចាប់តាំងពីដើមឆ្នាំ១៩៧៦ និងប្រឆាំងនឹងរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់យ៉ាងទូទំទូលាយ ដែល សោ ភឹម និង រស់ ញឹម បានបំរើក្នុងឋានៈជាមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់។ សាក្សី SCW-5 រៀបរាប់ថា ខ្លួនគាត់ផ្ទាល់បានបណ្តុះគ្រប់ពូជនៃជម្លោះប្រដាប់អាវុធដោយចំហរនេះ តាំងពីឆ្នាំ១៩៧៥ មកម្ល៉េះ[18]។

15. ប៉ុន្តែ សក្ខីកម្មពិតរបស់សាក្សី SCW-5 ផ្ទុយគ្នាស្រឡះពីការសន្មតជាមូលដ្ឋាននៃសំណើសុំភស្តុតាងថ្មីនេះ ដោយសារសក្ខីកម្មរបស់គាត់បំបាត់ចោលទាំងស្រុងនូវការស្មានណាមួយដែលថា រស់ ញឹម បានស្ថិតនៅក្នុងការធ្វើការបះបោរប្រឆាំងនឹងមជ្ឈិមបក្សក្នុងឆ្នាំ១៩៧៥ SCW-5 ដំបូងបាននិយាយថា មិនបានសម្រេចរត់ចោលអង្គការទេ រហូតដល់ឆ្នាំ១៩៧៨ ទើបមានការប៉ុនប៉ងចាប់ខ្លួនគាត់[19] បន្ទាប់មកគេសួរគាត់ថា៖

---

[17] **F2/4** សំណើលើកទីបី សុំឲ្យធ្វើការពិចារណា និងទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម ទាក់ទងបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងសាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១, ២៥ វិច្ឆិកា ២០១៤, ត្រង់កថាខណ្ឌ២៦ (សង្កត់ន័យដើម)។

[18] **F2/7** សំណើសុំភស្តុតាងបន្ថែមទីប្រាំ, ត្រង់កថាខណ្ឌ៩។

[19] ខណ្ឌពង្រាងប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី៦ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៥ នៅម៉ោង 10.58.29។

[មេធាវីការពារក្តី នួន ជា]:... តើលោកដឹងថា ពេលណាដែលផែនការត្រូវបានធ្វើឡើងជាលើកដំបូងដើម្បីបះបោរដែរទេ? និងថា តើអ្នកណាជាអ្នកនៅពីក្រោយផែនការបះបោរនេះ?

[សាក្សី SCW-5]: ផែនការបះបោរនេះ គឺគ្មានអ្នកណានៅពីក្រោយទេ គឺធ្វើដោយខ្លួនឯង ដោយថារស់នៅក្នុងរបបអង្គការហ្នឹងលែងបានហើយ ព្រោះបាត់មិត្តជាច្រើន យុទ្ធមិត្តជាច្រើន។ ពួកគេត្រូវបានគេហៅឲ្យទៅរៀននៅភ្នំពេញ ហើយក៏បាត់ខ្លួនតែម្តង។ ក្រោយមកខ្ញុំបានដឹងថា ពួកគេចង់ចាប់ខ្ញុំ និងដោយសារទេវតាជួយ ចាប់ខ្ញុំមិនបាន។ ខ្ញុំសម្រេចចិត្តថា យកអាវុធចំនួន២០០០ដើមហ្នឹងដើម្បីចាប់ផ្តើមបះបោរ។ ខ្ញុំបានអង្វរ តាប៉េត តាញឹម និងតាៗផ្សេងទៀត ឲ្យចាប់ផ្តើមធ្វើការបះបោរប្រឆាំងអង្គការក្នុងពេលនោះ[20]។

16. សាក្សី SCW-5 ធ្លាប់បានពន្យល់ពីមុនអំពីប្រតិកម្មរបស់ រស់ ញឹម នៅពេលគាត់ "សុំអង្វរ" គាត់ឲ្យធ្វើការបះបោរ: "ឪពុកចិញ្ចឹមខ្ញុំបានពន្យល់ប្រាប់ខ្ញុំថា គាត់មិនធ្វើអ្វីៗតក់ក្រហល់ទេ ហើយគាត់ប្រាប់ខ្ញុំឲ្យអត់ធ្មត់"[21]។

17. ដោយមិនពេញចិត្ត មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានព្យាយាមម្តងទៀត៖

[មេធាវីការពារក្តី នួន ជា]: លោកសាក្សី អ្វីៗទាំងដែលលោកបានជំរាបជូន គួឲ្យចាប់អារម្មណ៍មែនទែន។ ប៉ុន្តែ តើវាមិនពិតទេឬ ខ្ញុំសួរសំណួរនេះទៅលោក ដែលមានពេលណាមួយនៅក្នុងរដូវក្តៅ ៧៥, សីហា ៧៥, ដែលឪពុកចិញ្ចឹមរបស់លោកជាមួយនឹង សោ ភឹម, វន វ៉េត, អាចមាន កុយ ធួន ដែរ ចាប់ផ្តើមនិយាយគ្នា - ចាប់ផ្តើមមានផែនការបះបោរប្រឆាំងរដ្ឋាភិបាល ឬរដ្ឋាភិបាលដែលគ្រោងនឹងបង្កើតឡើងចាប់ៗខាងមុខ? តើនេះជាការត្រឹមត្រូវដែរទេ?

[សាក្សី SCW-5]: ... តាមពិត គ្មានផែនការបះបោរអីទេ[22]។

18. មេធាវីការពារក្តី នួន ជា ជជីកថា៖

---

[20] សេចក្តីព្រាងប្រតិចារឹក, ៦ កក្កដា ២០១៥, ត្រង់ 11.00.28-11.01.05; សូមមើលផងដែរ *ក្នុងឯកសារដដែល* ត្រង់ 11.39.53 ។

[21] សេចក្តីព្រាងប្រតិចារឹក, ៦ កក្កដា ២០១៥, ត្រង់ 10.58.29។

[22] សេចក្តីព្រាងប្រតិចារឹក, ៦ កក្កដា ២០១៥, ត្រង់ 11.01.15។

[មេធាវីការពារក្ដី នួន ជា]: មានផែនការ - តើលោកដឹងទេថា បើមានផែនការ នៅពេលណាមួយ ដើម្បីធ្វើឃាត ប៉ុល ពត ដើម្បីធ្វើវិទ្ធង្សនាបដិវត្តតាមរយៈការផ្សព្វផ្សាយភាពវឹកវរទាំងខាងក្នុង និង ខាងក្រៅ - ឧទាហរណ៍ តាមរយៈការធ្វើសង្គ្រាមក្លែងក្លាយជាមួយប្រទេសថៃ - ជាចុងក្រោយ គឺ ដើម្បីធ្វើរដ្ឋប្រហារ តើលោកបានដឹងអ្វីខ្លះអំពីផែនការនេះទេ? តើផែនការនេះមានមែនដែរឬទេ ចាប់ពីពាក់កណ្ដាលឆ្នាំ១៩៧៥?

[SCW-5]: ទេ, ខ្ញុំមិនបានដឹងអំពីរឿងនេះទេ។

[មេធាវីការពារក្ដី នួន ជា]: តើលោកធ្លាប់បានឮអំពីផែនការបញ្ចូលកម្លាំងពីភូមិភាគបូព៌ា និងអតីត ភូមិភាគឧត្តរ ដើម្បីវាយយកព្រលានយន្តហោះពោធិ៍ចិនតុង ដើម្បីវាយស្ថានីយវិទ្យុ វិទ្យុភ្នំពេញនៅ ក្នុងពេលណាមួយនៅដើមឆ្នាំ១៩៧៧ ដែរឬទេ?

[SCW-5]: ទេ, ខ្ញុំមិនបានដឹងអំពីរឿងនេះទេ[23]។

19. នៅពេលដែល SCW-5 ត្រូវបានសួរម្ដងទៀតអំពី "ផែនការប្រមូលកងទ័ពវាងខាងបូព៌ា" ហ្នឹង គាត់បានពន្យល់ថា គាត់ពិតជាបានទាក់ទងជាមួយនឹងកម្លាំងផ្សេងៗទៀតមែន ប៉ុន្តែការទាក់ទង នោះកើតឡើងក្រោយពេលរបបខ្មែរក្រហមបានដួលរលំហើយ៖

> [មេធាវីការពារក្ដី នួន ជា]៖ ហើយថាតើនៅពេលនោះ លោកបានទំនាក់ទំនងជាមួយកងទ័ព ភូមិភាគបូព៌ាដែលដឹកនាំដោយ ហេង សំរិន ដែរឬទេ? ដែលថាលោកជាមួយនឹងកម្លាំងរបស់ ហេង សំរិន នោះបានប្រយុទ្ធជាមួយនឹងកងទ័ពភូមិភាគនិរតី។ តើត្រឹមត្រូវដែរឬទេ?
>
> [SCW-5]៖ បាទ ការទាក់ទងជាមួយនឹងលោកតា ហេង សំរិន ខាងរណសិរ្សសាមគ្គីសង្គ្រោះ ជាតិនោះគឺក្រោយពេលដែលគាត់ទៅដល់កងទ័ពរណសិរ្សទៅដល់ខេត្តបាត់ដំបងទេ។ ... ខ្ញុំក៏ បានទាក់ទងគ្នា នៅហ្នឹងបាត់ដំបងទៅ ខ្ញុំមិនទាក់ទងនៅឯបូព៌ាទេបាទ។

[23] សេចក្ដីព្រាងប្រតិចារឹក, ៦ កក្កដា ២០១៥, ត្រង់ 11.05.26។

20. នួន ជា ក៏បានប្រាប់ អជតក ថា សក្ខីកម្មរបស់ SCW-5 មានលក្ខណៈប្រកដប្រជា ដោយសារគាត់ "រៀបរាប់ថាបានផ្តួចផ្តើមជម្លោះប្រដាប់អាវុធជាចំហរដោយផ្ទាល់នេះតាំងពីឆ្នាំ១៩៧៥មកម្លេះ" ដោយការធ្វើឃ្លាំង និងរក្សាទុកអាវុធនៅទីនោះ[24]។ ការលើកឡើងនេះត្រូវបានសួរទៅកាន់ SCW-5 នៅក្នុងសវនាការក្នុងការឆ្លើយដូចខាងក្រោម៖

> [មេធាវីការពារក្តី នួន ជា]៖ តើនេះ គឺជាគោលបំណងតាំងពីដើមរបស់លោក ក្នុងការលាក់អាវុធហ្នឹង ដើម្បីឲ្យលោក រស់ ញឹម លោក និងអ្នកដទៃទៀត អាចយកអាវុធនេះមកប្រើប្រាស់ក្នុងការបះបោរប្រឆាំងនឹង ប៉ុល ពត ដែរ ឬយ៉ាងណា?
> [SCW-5]៖ បាទ កាលនោះ គឺវាអត់មានលាក់អាវុធ មានបំណងយ៉ាងម៉េច[25]។
> ...
> [SCW-5]៖ គឺអាវុធនេះ មិនមែនលាក់ទុកសម្រាប់តស៊ូប្រឆាំងជាមួយ ប៉ុល ពត ទេ ដំបូង គឺទុកដាក់ឲ្យបានល្អប៉ុណ្ណឹងទេ[26]។

21. ក្រោយមកទៀត SCW-5 បានបញ្ជាក់បន្ថែមទៀតថា រស់ ញឹម មិនបានណែនាំឲ្យលាក់អាវុធនោះទេ៖

> [មេធាវីការពារក្តី ខៀវ សំផន]៖ តើ រស់ ញឹម មានបានណែនាំលោកពីរបៀបលាក់អាវុធហ្នឹងដូចម្តេចទេ?
> [SCW-5]៖ បាទ អត់បានណែនាំទេ គឺគ្រាន់តែថា រៀបចំទុកដាក់ ធ្វើឃ្លាំងទុកឲ្យស្អាតប៉ុណ្ណឹង[27]។

22. ទោះបីជា SCW-5 បានបដិសេធយ៉ាងមុតមាំជាច្រើនដង "សាក្សីដែលល្អបំផុតសម្រាប់ធ្វើការវិនិច្ឆ័យលើការការពារក្តីទូលំទូលាយជាគន្លឹះរបស់ នួន ជា នៅក្នុងផ្នែកទាំងពីរនៃសំណុំរឿង០០២"[28] នៃ

---

[24] F2/4 សំណើលើកទីបី សុំឲ្យធ្វើការពិចារណា និងទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម ទាក់ទងបណ្តឹងសាទុក្ខ ប្រឆាំងនឹងសាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៤ ត្រង់កថាខណ្ឌ១៩។

[25] សេចក្តីព្រៀងប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥ ត្រង់ 10.47.25-10.49.10 ។

[26] សេចក្តីព្រៀងប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥ ត្រង់ 10.55.17 ។

[27] សេចក្តីព្រៀងប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥ ត្រង់ 14.55.41-14.58.52។

ក្រុមខ្មែរក្រហម ដែលបានបែកបាក់ក្នុងទំនាស់ដោយមិនបានអនុវត្តតាមលំដាប់ថ្នាក់នៃការបញ្ជា យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏សាក្សីនេះពិតជាបានផ្តល់នូវ "ព័ត៌មានជាសត្យានុម័តទាក់ទងនឹងគោលនយោបាយរបស់ ប.ក.ក ប្រឆាំងនឹងមន្ត្រី និងទាហានរបស់សាធារណរដ្ឋខ្មែរ"[29]។ ជាការឆ្លើយតបទៅនឹងសំណួរពីចៅក្រម ថាតើគាត់បានដឹង "អំពីគោលនយោបាយណាមួយពាក់ព័ន្ធទៅនឹងទាហាន លន់ នល់" SCW-5 ឆ្លើយតបថា គាត់បានស្តាប់ឮអំពីគោលនយោបាយនោះត្រូវបានគេពិភាក្សានៅក្នុងការប្រជុំមួយ៖ "បាទ គោលនយោបាយខ្មែរក្រហមខ្ញុំបានធ្លាប់ឮខ្លះៗដែរ ប៉ុន្តែវាមិនច្បាស់លាស់ដែរទេ គឺគេថាកម្ទេច វាប៉ុណ្ណឹងបាទ។ កម្ទេចពួកអតីតចក្រពត្តិ កម្ទេចពួកសក្តិភូមិអ៊ីចឹងទៅ ហ្នឹងឮអ៊ីចឹងទៅ"[30]។ នៅពេលសួរអំពីប្រភពដើមនៃគោលនយោបាយនេះ គាត់បានឆ្លើយថា "ថាថ្នាក់លើ គោលនយោបាយថ្នាក់លើ ថ្នាក់លើបញ្ជា"[31] និងបានបញ្ជាក់ថា "បាទ បើថ្នាក់លើភូមិភាគ មានតែមកមជ្ឈិមទេបាទ ព្រោះភូមិភាគនិយាយអ៊ីចឹងបាទ"[32]។

23. ជាចុងក្រោយ សហព្រះរាជអាជ្ញាបញ្ជាក់ឡើងវិញនូវចំណុចដែលបានលើកឡើងក្នុងចម្លើយតបរបស់ខ្លួន ទៅនឹងសំណើលើកទីបួនរបស់ នួន ជា សុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម[33] ថាវាមិនស្ថិតនៅក្នុងផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ និងមិនជួយដល់ការស្វែងរកការពិតទេ ក្នុងការទទួលយកភ័ស្តុតាងជ្រើសរើសថ្មីៗ ដែលត្រូវបានស្នើឡើងដោយភាគីមួយនោះ ដោយគ្រាន់តែទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាទាំងនេះនោះ ពីព្រោះភ័ស្តុតាងថ្មីដែលបានទទួលយកតាមរយៈវិធីបែបនេះ នឹងនាំឱ្យមានទស្សនៈមិនត្រឹមត្រូវជាប់មកជាមួយនឹងការពិត។ បើសិនជាអង្គជំនុំជម្រះសម្រេចថាវាស្ថិតនៅក្នុងផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌ ក្នុងការបើកឡើងវិញនូវការស្វែងរកអង្គហេតុរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងនោះ ភាគីទាំងអស់គួរត្រូវបានជូនដំណឹងឱ្យដាក់ភ័ស្តុតាងបន្ថែមទៀត ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងចំណុចដែលស្ថិតក្នុងការជំទាស់នេះ។

---

[28] F2/4 សំណើលើកទីបី សុំឱ្យធ្វើការពិចារណា និងទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ទាក់ទងបណ្តឹងសាទុក្ខ ប្រឆាំងនឹងសាលក្រមអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០១៤ ត្រង់កថាខណ្ឌ ២៦។

[29] F2/5 សេចក្តីសម្រេចលើផ្នែកខ្លះនៃសំណើរបស់ នួន ជា សុំកោះហៅសាក្សីលើបណ្តឹងសាទុក្ខ ចុះថ្ងៃទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១៥ ត្រង់កថាខណ្ឌ២០។

[30] សេចក្តីព្រៀងប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥ ត្រង់ 16.45.52។

[31] សេចក្តីព្រៀងប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥ ត្រង់ 16.50.08។

[32] សេចក្តីព្រៀងប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥ ត្រង់ 16.52.19។

[33] F2/6/2 ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងសំណើលើកទី៤ របស់ នួន ជា ស្នើសុំឱ្យពិចារណា និងទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម ទាក់ទងនឹងបណ្តឹងសាទុក្ខប្រឆាំងនឹងសាលក្រមក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០១ ចុះថ្ងៃទី៣០ ខែមិថុនា ឆ្នាំ២០១៥។

ក. សំណើសុំកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ និងសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីលេខ ១

24. នួន ជា ស្វែងរកឱ្យមានការទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សីលេខ ១[34] និងឱ្យមានការកោះហៅសាក្សីនោះមកផ្តល់សក្ខីកម្ម[35]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាជំទាស់ទៅនឹងសំណើទាំងពីរនេះ។

25. ភ័ស្តុតាងដែលបានផ្តល់ឱ្យដោយសាក្សីលេខ១ មិនមែនជាកត្តាកំណត់នៅក្នុងសាលក្រមទេ ហើយក៏មិនជួយស្វែងរកការពិតនោះដែរ។ សាក្សីនេះមិនបាននិយាយអំពីទួលពោធិ៍ជ្រៃ និងមិនបានផ្តល់ភ័ស្តុតាងណាមួយដែលជំទាស់ចំពោះការរកឃើញនៃរច្ចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងអំណាចជាធរមាន នៅពេលដែលពាក់ព័ន្ធនោះទេ ឬគោលនយោបាយដាក់គោលដៅលើអតីតទាហាន និងមន្ត្រី លន់ នល់។ ដូចដែល នួន ជា កត់សម្គាល់ថា សាក្សីលេខ១ មិនបាន[redacted] ទេ រហូតមកទល់ឆ្នាំ១៩៧៦[36] ដែលជាពេលយូរក្រោយព្រឹត្តិការណ៍នៅ ទួលពោធិ៍ជ្រៃ។

26. នួន ជា សង្កត់ធ្ងន់លើចម្លើយរបស់សាក្សីលេខ១ ក្នុងន័យដែលថាក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ សាក្សីនេះបានអមដំណើរជាមួយ រស់ ញឹម ដើម្បីដឹកសម្លៀកបំពាក់យោធា ដែល រស់ ញឹម បានប្រាប់គាត់ថាមកពីវៀតណាម ពីកន្លែងដែលនៅក្បែរព្រំដែនវៀតណាម មកកាន់មន្ទីររបស់ រស់ ញឹម[37]។ នួន ជា ក៏បានសង្កត់ធ្ងន់លើការអះអាងរបស់សាក្សីលេខ១ ដែលថា នៅពេលដែលរូបគាត់ត្រូវបានឃុំខ្លួន និងសួរចម្លើយ គាត់ត្រូវបានសួរអំពីការធ្វើដំណើរទៅវៀតណាមជាមួយនឹង រស់ ញឹម[38]។ តាមពិតដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះនឹងរំលឹកឡើងវិញ ផ្នែកទាំងឡាយនៃសម្រង់របស់កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយនេះ ត្រូវបានអានឱ្យ SCW-5 ស្តាប់ ក្នុងពេលផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់គាត់រួចហើយ។ ក្រុមមេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានសួរ SCW-5 ថា៖ "តើលោកដឹងទេហេតុអ្វី?"[39]។ សាក្សីបានឆ្លើយថា៖

---

[34] **E319/19.3.107** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ [សាក្សីលេខ១] ចុះថ្ងៃទី៣១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៣។

[35] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ១៤។

[36] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ១៦។

[37] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ១៦។

[38] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ១៨។

[39] សេចក្តីព្រៀងប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥ ត្រង់ at 11.13.19។

បាទ ខ្ញុំមិនដែលឃើញ ហើយក៏មិនដែលឮ មិនដែលឃើញសម្លៀកបំពាក់ពីរៀតណាម។ មានដែរកាត់ខោអាវដោយរោងចក្រតម្បាញខេត្តបាត់ដំបងខ្លួនឯង ហើយជ្រលក់ផ្លែមាក់ក្លឿ ជ្រលក់ស្លឹកសង្កែ ដើមសង្កែ ជ្រលក់ស្លឹកស្នួល បុកជ្រលក់ឲ្យវាខ្មៅៗទៅ ប៉ុណ្ណឹង។ ហ្នឹងយកខោអាវពីក្រៅមកអត់មានទេបាទ[40]។

27. សម្រង់ផ្សេងៗទៀត ដែល នួន ជា ជ្រើសរើសពីការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សីលេខ១ បង្ហាញអំពីការចាប់ផ្តើមទូលំទូលាយនៃអ្វីដែលគាត់ជឿជាក់ថាពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីទទួលយកជាភស្តុតាងថ្មីក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខ។ គាត់ស្នើឲ្យមានការទទួលយកកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សីលេខ១ និងការកោះហៅគាត់ឲ្យធ្វើជាសាក្សី ដោយការបញ្ជាក់លើព័ត៌មានដែលគាត់បាននិយាយអំពី៖ ការចាប់ខ្លួន និងការសម្លាប់ រស់ ញឹម នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៨[41] ការមកដល់ភូមិភាគពាយ័ព្យរបស់កងកម្លាំងភូមិភាគនិរតីក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧ និងការបោសសំអាតភូមិភាគពាយ័ព្យជាបន្តបន្ទាប់នៅចុងឆ្នាំ១៩៧៨[42] ព័ត៌មានទាក់ទងទៅនឹងគ្រួសាររបស់ រស់ ញឹម[43] និងព័ត៌មានទាក់ទងនឹង "ប្រតិបត្តិការរបស់ភូមិភាគពាយ័ព្យ"[44]។ នួន ជា បានអនុវត្តវិធីសាស្រ្តទូលំទូលាយស្រដៀងគ្នានេះ ចំពោះកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយផ្សេងៗទៀត ដូចដែលអង្គជំនុំជម្រះអាចឃើញយ៉ាងច្បាស់នៅក្នុងការពិនិត្យឡើងវិញនៃព័ត៌មានសំខាន់ៗនៃកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីដែល នួន ជា បានគូសបញ្ជាក់ នៅក្នុងសំណើសុំឲ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែមលើកទីប្រាំ ប៉ុន្តែដើម្បីចៀសវាងនូវការលើកឡើងច្រំដែលមិនចាំបាច់នោះ សហព្រះរាជអាជ្ញានឹងមិនធ្វើការសង្កេតស្រដៀងគ្នានេះពាក់ព័ន្ធទៅនឹងកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយផ្សេៗទៀតដែលបានស្នើឡើងនោះទេ។

28. នួន ជា មិនមានបំណងបង្ហាញឲ្យឃើញថាតើផ្នែកជាក់លាក់នៃព័ត៌មានដែលគាត់បានដកស្រង់ និងសង្ខេបពាក់ព័ន្ធនឹងឯកសារនេះ ជាកត្តាកំណត់នៅក្នុងសាលក្រមដោយរបៀបណានោះទេ។ ផ្ទុយទៅវិញ នៅក្នុងផ្នែកនៃកថាខណ្ឌទាំងបីដែលពោពេញទៅដោយឃ្លាទូលំទូលាយច្រើននោះ គាត់បែរជាលើកឡើងដោយអះអាងអំពីរបៀបដែលកំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយសាក្សីទាំងបួន និងសាក្សីទាំងបីរូបដែលបានស្នើឡើងដោយឈរលើមូលដ្ឋាន សៀវភៅ *Behind the Killing Fields*

---

[40] សេចក្តីព្រៀងប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥ ត្រង់ at 11.13.19។

[41] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឲ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ១៧។

[42] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឲ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ១៩-២០។

[43] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឲ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ២១។

[44] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឲ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ២២។

ពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការយល់ឃើញរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងទៅវិញ។ នៅក្នុងភាពច្របូកច្របល់នៃព័ត៌មានសង្ខេបនេះ កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សីលេខ១ ត្រូវបានបញ្ជាក់លើកទីមួយជាក់លាក់សម្រាប់តម្លៃភ័ស្តុតាងដូចខាងក្រោមនេះ៖ ថា គាត់ "ស៊ីសង្វាក់គ្នាជាក់លាក់ជាមួយនឹងការរៀបរាប់របស់សាក្សី SCW-5 និងសាក្សីមួយចំនួនផ្សេងទៀតរួមទាំង [redacted] ដែលបានលើកឡើងថា កម្មាភិបាលដឹកនាំនៅក្នុងភូមិភាគពាយ័ព្យ និងបូព៌ាបានបង្កើតក្រុមមួយរួមគ្នាប្រឆាំងនឹង បកក"[45]។ ប៉ុន្តែ ដូចដែលបានបង្ហាញ សាក្សី SCW-5 មិនបានផ្តល់ព័ត៌មានបែបនេះនោះទេ។ ជាងនេះទៀត នួន ជា មិនបានយោងសំអាងលើភ័ស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿងដែលផ្តល់ឱ្យដោយ [redacted] ដែលរូបគាត់បានយោងទៅលើនោះទេ (ហើយបុគ្គលទាំងនេះក៏មិនបានផ្តល់សក្ខីកម្មនោះដែរ) និងសំខាន់ជាងគេបំផុតនោះ កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សីលេខ១ មិនមានផ្តល់ភ័ស្តុតាងអំពី "ក្រុមមួយរួមគ្នាប្រឆាំងនឹងបកក" នោះដែរ។

29. នួន ជា ក៏បានអះអាងថា សាក្សីលេខ១ អាចមានលទ្ធភាព៖ "ផ្តល់ឧទាហរណ៍ជាក់លាក់អំពីវិធានាការយ៉ាងសកម្ម ដែលបានធ្វើឡើងចំពោះការបះបោរ និង/ឬ ការក្បត់ជាតិនៅក្នុងភូមិភាគពាយ័ព្យ។ សាក្សីទីមួយ បានរៀបរាប់អំពីហេតុការណ៍ដែលគាត់បានឃើញផ្ទាល់ភ្នែកនៅពេលគាត់អមដំណើររស់ ញឹម ទៅកាន់ព្រំដែនវៀតណាមដើម្បីប្រមូលឯកសណ្ឋានយោធាពីវៀតណាម"[46]។ នួន ជា លើកឡើងថា ឧទាហរណ៍នេះ "មិនគ្រាន់តែផ្តល់ទម្ងន់បន្ថែមលើការរៀបរាប់របស់សាក្សី SCW-5 អំពីការបង្កើតឃ្លាំងអាវុធនៅក្នុងព្រៃនៅដើមឆ្នាំ១៩៧៥ ប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែក៏ថែមទាំងបានចោទប្រកាន់អំពីការបង្កើត និងការចូលរួមនៅក្នុងចលនាខ្មែរសផងដែរ"[47]។ ប៉ុន្តែទោះបីជាដូចអ្វីដែល នួន ជា បានលើកឡើង ដែលថាការប្រមូលសម្លៀកបំពាក់ដែល រស់ ញឹម ប្រហែលជាបានប្រាប់សាក្សីលេខ១ ថា "យកមកពីយួន"[48] គឺជា "ជំហានទៅរកការបះបោរ"នោះ[49] រឿងនេះកើតឡើងក្នុងឆ្នាំ១៩៧៧[50] រយៈពេលយូរក្រោយព្រឹត្តិការណ៍នៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ។ ជាងនេះទៀត ដូចដែលបាន

[45] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ៥៥។

[46] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ៥៦។

[47] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ៥៦។

[48] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ១៦។

[49] សហព្រះរាជអាជ្ញា កត់សម្គាល់ឃើញថាសាក្សីលេខ១ បានថ្លែងថា "ខ្ញុំមិនដឹងថាគេយកមកឱ្យនរណាទេ..."។ **E319/19.3.107** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ[សាក្សីលេខ១], ៣១ តុលា ២០១៣, ត្រង់ ឆ.6។

[50] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ១៦។

ដកស្រង់ខាងលើ ឥឡូវយើងដឹងថា សក្ខីកម្មរបស់ SCW-5 បញ្ជាក់ថាមិនមែនគាត់ទេដែលបានបង្កើត "ឃ្លាំងអាវុធ" ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងការបះបោរណាមួយនោះ ប៉ុន្តែថា៖ ១) អាវុធទាំងនោះមិនមែនរក្សាទុកដើម្បីធ្វើការបះបោរនោះទេ និង ២) មិនមានផែនការបះបោរដែលរស់ ញឹម ជាប់ពាក់ព័ន្ធនោះដែរ។

30. លើកលែងកត្តាកំណត់ក្នុងសាលក្រម ទឡ្ហីករណ៍ដែលនៅសល់តែមួយគត់ដែល នួន ជា អះអាងចំពោះភ័ស្តុតាងរបស់សាក្សីលេខ១ ថាពាក់ព័ន្ធនោះ (ដូចដែលគាត់បានអះអាងចំពោះសាក្សីទាំងបួនរូបនៃសំណុំរឿង០០៤) គឺផ្អែកលើកត្តាកំណត់មួយគត់ក្នុងសាលក្រម គឺមិនច្បាស់លាស់ និងមិនពាក់ព័ន្ធទៅនឹង "ការជួយលាតត្រដាងនូវហេតុការណ៍ពិតបិទបាំងនៅក្នុងភូមិភាគពាយ័ព្យរហូតមកដល់ពេលនេះ" "ពន្យល់លម្អិតថាតើកម្មាភិបាលភូមិភាគនិរតីបានមកដល់ភូមិភាគពាយ័ព្យដោយរបៀបណា ហើយបន្ទាប់ពីពេលនោះមក ថាតើពួកគេបានចាប់ផ្តើមចាប់ខ្លួនកម្មាភិបាលភូមិភាគពាយ័ព្យរបៀបណាផងដែរ" និង "ពន្យល់ស៊ីជម្រៅអំពីរចនាសម្ព័ន្ធភូមិភាគពាយ័ព្យ បង្ហាញអត្តសញ្ញាណសមាជិកថ្នាក់ដឹកនាំរបស់ភូមិភាគនេះ និងរៀបរាប់លម្អិតអំពីជោគវាសនានៃមេដឹកនាំផ្សេងទៀត"[51]។ ការបង្ហាញមិនច្បាស់ និងសើៗបែបនេះ ពិតជាមិនមានតម្លៃអនុញ្ញាតឲ្យមានការទទួលយកភ័ស្តុតាងថ្មីលើបណ្តឹងសាទុក្ខក្រោមយុត្តិសាស្ត្ររបស់អង្គជំនុំជម្រះនេះបានទេ។

ខ. កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ និងសក្ខីកម្មសាក្សីលេខ២

31. នួន ជា បានស្វែងរកការទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ[52] សាក្សីលេខ២ និងឲ្យមានការកោះហៅសាក្សីនេះមកផ្តល់សក្ខីកម្ម[53]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាជំទាស់ទៅនឹងសំណើទាំងពីរនេះ។

32. ភ័ស្តុតាងដែលផ្តល់ឲ្យដោយសាក្សីលេខ២ មិនមែនជាកត្តាកំណត់នៅក្នុងសាលក្រមនោះទេ និងមិនមែនជាជំនួយក្នុងការស្វែងរកយុត្តិធម៌ដែរ។ សាក្សីលេខ២ មិនបាននិយាយអំពីទួលពោធិ៍ជ្រៃ ឬការជម្លៀសប្រជាជនដោយបង្ខំ ដែលជាប្រធានបទនៃសំណុំរឿងលេខ០០២/០១។ សាក្សីនេះមិនផ្តល់ភ័ស្តុតាងណាមួយច្រានចោលការរកឃើញអំពីរចនាសម្ព័ន្ធគ្រប់គ្រងអំណាចជាធរមាន នៅពេលដែលពាក់ព័ន្ធនោះទេ ឬឬគោលនយោបាយដាក់គោលដៅលើអតីតទាហាន និងមន្ត្រី លន់ នល់។ គាត់

[51] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឲ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ៥៧។

[52] **E319/13.3.17** កំណត់ហេតុនៃការស្តាប់ចម្លើយ [សាក្សីលេខ២] ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៣។

[53] **F2/7** សំណើទីប្រាំសុំឲ្យទទួលយកភ័ស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ២៣។

លើកឡើងតែព្រឹត្តិការណ៍ "ចាប់ផ្តើមពីចុងឆ្នាំ១៩៧៦"[54] ពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៧[55] និងក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨[56] ដែលជាពេលវេលាយូរក្រោយព្រឹត្តិការណ៍ក្នុងសំណុំរឿងលេខ០០២/០១ នៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ។

33. នួន ជា មិនមានបំណងបង្ហាញថាតើ ផ្នែកជាក់លាក់នៃព័ត៌មានដែលគាត់ដកស្រង់ និងសង្ខេបទាក់ទងនឹងឯកសារនេះ អាចជាកត្តាកំណត់ក្នុងសាលក្រមដោយរបៀបណានោះទេ។ ក្នុងការបញ្ជាក់ទូទៅជាងនេះ គាត់ធ្វើការអះអាងស្រដៀងគ្នានេះចំពោះតម្លៃនៃភស្តុតាងរបស់សាក្សីលេខ២ ពីព្រោះពាក់ព័ន្ធនឹងសក្ខីកម្មរបស់សាក្សីលេខ១ *គឺថា* "ស៊ីសង្វាក់គ្នាយ៉ាងជាក់លាក់ជាមួយនឹងការរៀបរាប់របស់សាក្សី 2" និង "អាចជួយលាតត្រដាងនូវហេតុការណ៍ពិតបិទបាំងនៅក្នុងភូមិភាគពាយ័ព្យរហូតមកដល់ពេលនេះ"។ ការអះអាងទាំងអស់នោះមិនពិតនោះទេ។ ជាងនេះទៅទៀត ក្រោយពីបានស្តាប់សក្ខីកម្មរបស់សាក្សី SCW-5 រួចមក វាច្បាស់ណាស់ថាវាមិនមែនជាកត្តាកំណត់នៅក្នុងសាលក្រមនោះទេ។ SCW-5 បានជំទាស់ទៅនឹងការអះអាងរបស់ នួន ជា ទៅវិញទេ ដែលថាបក្សស្ថិតនៅក្នុងសង្គ្រាមផ្ទៃក្នុងនៅឆ្នាំ១៩៧៥ ហើយថែមទាំងបានផ្តល់ភស្តុតាងបន្ថែមបញ្ជាក់ថា ទួលពោធិ៍ជ្រៃគឺជាផ្នែកមួយនៃគោលនយោបាយរបស់ថ្នាក់លើ ប.ក.ក ក្នុងការកម្ទេចមន្ត្រីរដ្ឋការ លន់ នល់។

34. នួន ជា យោងជាក់លាក់ទៅលើតែផ្នែកមួយនៃកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីលេខ២ តែប៉ុណ្ណោះនៅពេលដែលព្យាយាមបញ្ជាក់ពីភាពពាក់ព័ន្ធរបស់វា ដោយលើកឡើងថា សាក្សីលេខ២ "ពន្យល់ថា ផែនការរបស់កងពលយោធាពីរនៅភូមិភាគពាយ័ព្យដើម្បី 'វាយបកប្រឆាំងនឹង ប៉ុល ពត ត្រូវបានលេចឮ 'តាមរយៈគិញមួយចំនួនរបស់មជ្ឈិម' ហើយកម្មាភិបាលភូមិភាគពាយ័ព្យ [SCW-5] ត្រូវបានចាប់ខ្លួនដោយសារគាត់ត្រូវបានគេចោទថាបានដឹកសម្ភារៈយោធា ទៅភ្នំវាយចាប"[57]។ នៅពេល មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានអានផ្នែកនៃកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សីលេខ២ នេះទៅកាន់ SCW-5 ក្នុងពេលផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់ SCW-5 ហើយគាត់បានបដិសេធចម្លើយនេះ។ មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានសុំឱ្យ SCW-5 បញ្ជាក់ពីការពិតថា ១) គាត់ត្រូវបានចាប់ខ្លួន និង ២) គាត់ត្រូវបានចោទថាបានដឹកសម្ភារៈយោធា។ SCW-5 បានឆ្លើយថា៖

---

[54] F2/7 សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ២៧។

[55] F2/7 សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ២៧។

[56] F2/7 សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ២៥។

[57] F2/7 សំណើទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម ត្រង់កថាខណ្ឌ៥៦។

បាទ គឺគេចាប់ខ្លួនខ្ញុំអត់បានទេ។ ហើយអាវុធដែលយកទៅទុកហ្នឹង គឺនិយាយដូចជា ច្រំដែលថា មិនបានយកទៅលាក់ទុកដើម្បីប្រឆាំងនឹង ប៉ុល ពត ទេ គឺរក្សាទុកឲ្យបានល្អ តែត្រង់ ប៉ុល ពត ចាប់ខ្ញុំ វាចាប់ខ្ញុំ ចាប់មិនបាន គឺខ្ញុំក៏សម្រេចចិត្តយកអាវុធហ្នឹងវិញទៅ វ៉ៃបកវិញទៅបាទ[58]។

គ. សំណើសុំកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីលេខ៣

35. នួន ជា បានស្វែងរកឲ្យបានទទួលយកនូវកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី[59] ពីសាក្សីលេខ៣[60]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមជំទាស់ទៅនឹងសំណើនេះ។

36. ភស្តុតាងដែលបានផ្តល់ដោយសាក្សីលេខ៣ មិនមែនជាកត្តាកំណត់នៅក្នុងសាលក្រមទេ ហើយមិនមានសារៈប្រយោជន៍ក្នុងការសម្តែងឲ្យឃើញការពិតទេ។ គាត់មិនពិភាក្សាពីទួលពោធិ៍ជ្រៃទេ និងមិនបានផ្តល់ភស្តុតាងណាមួយ ដែលទាត់ចោលនូវការរកឃើញអំពីរចនាសម្ព័ន្ធសិទ្ធិអំណាចតាមឋានានុក្រមមានប្រសិទ្ធិភាពមួយ នាសម័យកាលពាក់ព័ន្ធនោះឡើយ ឬឬគោលនយោបាយដាក់គោដៅលើអតីតទាហាន និងមន្ត្រី លន់ នល់ ។ គាត់ត្រូវបានបញ្ជាក់នូវព្រឹត្តិការណ៍នានាដែលចាប់ផ្តើមនៅពាក់កណ្តាលឆ្នាំ១៩៧៧ ឬនៅចុងឆ្នាំ១៩៧៧[61] គឺយូរជាងព្រឹត្តិការណ៍នៅទួលពោធិ៍ជ្រៃដែលបានលើកឡើងនៅក្នុងសាលក្រម។

37. នួន ជា មិនបានប៉ុនប៉ងបង្ហាញថាតើផ្នែកជាក់លាក់នៃព័ត៌មានដែលគាត់ដកស្រង់ និងសង្ខេប ដែលទាក់ទងនឹងឯកសារនេះ អាចបានទៅជាកត្តាកំណត់នៅក្នុងសាលក្រមដោយរបៀបណានោះទេ។ នៅក្នុងយុត្តិកម្មទូទៅជាងនេះ គាត់បានធ្វើការអះអាងស្រដៀងគ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងគុណតម្លៃនៃភស្តុតាងរបស់សាក្សីលេខ៣ ដូចដែលគាត់បានធ្វើពាក់ព័ន្ធនឹងភស្តុតាងរបស់សាក្សីលេខ១ គឺថា "ស៊ីសង្វាក់

---

[58] សេចក្តីព្រៀងប្រតិចារឹក ថ្ងៃទី៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥ ត្រង់ 11.39.53។

[59] **E319/13.3.58** កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ [សាក្សីលេខ៣], ៣ កញ្ញា ២០១៣។

[60] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឲ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣១-៣៦។

[61] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឲ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៣។ **E319/13.3.58** កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ [សាក្សីលេខ៣], ៣ កញ្ញា ២០១៣, ត្រង់ឆ.2 ("ពួកនិរតីចូលមកដល់បាត់ដំបងនេះប្រហែលជាពាក់កណ្តាល ឬក៏ចុងឆ្នាំ ១៩៧៧")។

គ្នាយ៉ាងជាក់លាក់ជាមួយនឹងការរៀបរាប់របស់សាក្សី SCW-5" និង "លាតត្រដាងនូវហេតុការណ៍បិទបាំងនៅក្នុងភូមិភាគពាយ័ព្យ"។ ដូចដែលបានថ្លែងនៅខាងលើស្រាប់ ការអះអាងទាំងនោះ គឺមិនពិត និង/ឬ មិនពាក់ព័ន្ធទេ។

38. នួន ជា បានយោងយ៉ាងជាក់លាក់ទៅរកតែផ្នែកមួយប៉ុណ្ណោះនៃកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីលេខ៣ នៅក្នុងការប៉ុនប៉ងធ្វើយុត្តិកម្មលើភាពពាក់ព័ន្ធរបស់វា ដោយបានថ្លែងថា សាក្សីលេខ៣ "បានរៀបរាប់បន្ថែមអំពីក្រុមទាំងនេះ ដោយបានពន្យល់ថា [ភូមិភាគពាយ័ព្យដែលនៅក្រោម] រស់ ញឹម ត្រូវបានចោទថាជាប់និន្នាការ "ជាមួយខ្មែរវៀតមិញ"..."[62]។ មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានអានត្រង់វគ្គនេះឱ្យសាក្សី SCW-5 ស្តាប់ នៅពេលដែលគាត់បានចូលបង្ហាញខ្លួន ដើម្បីផ្តល់សក្ខីកម្ម។ នៅក្នុងចម្លើយតបជាដំបូង សាក្សី SCW-5 បានរៀបរាប់ពីបទពិសោធន៍របស់គាត់ ផ្ទាល់ ដោយមានការលើកចោទប្រកាន់ខុសអំពីទំនាក់ទំនងជាមួយវៀតណាម៖ "...ប៉ុណ្ណឹង ហើយថាខ្ញុំក្បត់ ហើយខ្ញុំដែលក្បត់ស្អី ហើយខ្ញុំដែលទៅធ្វើខ្ញុំយួន ខ្មែរយះយួនឯណា..."[63]។ បន្ទាប់ មក មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានបន្តទៀតដោយការសួរយ៉ាងជាក់លាក់អំពី រស់ ញឹម និងអ្នកដទៃទៀតដែល នួន ជា បានលើកចោទប្រកាន់ថាជាផ្នែកនៃក្រុមបះបោរដែលបានគ្រោងរៀបចំ។

> [មេធាវីការពារក្តី នួន ជា]៖ បាទ សោ ភឹម ឬក៏ រស់ ញឹម ឪពុកធម៌របស់លោក ឬក៏ ចក្រី ឬក៏ កុយ ធួន ឬក៏ ទីវ អុល ហ្នឹងមានទំនាក់ទំនងអ្វី មានទំនាក់ទំនងណាមួយជាមួយ វៀតណាមសម្រាប់ការបះបោរនេះដែរឬទេ?
> [សាក្សី SCW-5]៖បាទ អត់ដឹងទេ[64]។

ឃ. សំណើសុំកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីលេខ៤

39. នួន ជា បានស្វែងរកឱ្យបានទទួលយកនូវកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី[65] ពីសាក្សីលេខ៤[66]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាជំទាស់ទៅនឹងសំណើនេះ។

[62] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៥។

[63] សេចក្តីព្រាងប្រតិចារឹក, ៦ កក្កដា ២០១៥, ត្រង់ 11.28.46។

[64] សេចក្តីព្រាងប្រតិចារឹក, ៦ កក្កដា ២០១៥, ត្រង់ 11.30.47។

[65] **E319/19.3.198** កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយ [សាក្សីលេខ៤], ១៥ តុលា ២០១៤។

[66] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៣៧-៤១។

40. ភស្តុតាងដែលបានផ្តល់ដោយសាក្សីលេខ៤ មិនមែនជាកត្តាកំណត់នៅក្នុងសាលក្រមទេ ហើយមិនមានសារៈប្រយោជន៍ក្នុងការសម្តែងឱ្យឃើញការពិតទេ។ គាត់មិនពិភាក្សាពីទួលពោធិ៍ជ្រៃទេ និងមិនបានផ្តល់ភស្តុតាងណាមួយ ដែលទាត់ចោលនូវការរកឃើញអំពីរចនាសម្ព័ន្ធសិទ្ធិអំណាចតាមឋានានុក្រមមានប្រសិទ្ធិភាពមួយ នាសម័យកាលពាក់ព័ន្ធនោះឡើយ ឬឬឬគោលនយោបាយដាក់គោលដៅលើអតីតទាហាន និងមន្ត្រី លន់ នល់។ គាត់ត្រូវបានបញ្ជាក់នូវ ព្រឹត្តិការណ៍នានាដែលចាប់ផ្តើមនៅ "ចុងឆ្នាំ១៩៧៧ ឬដើមឆ្នាំ១៩៧៨" និងជាបន្តបន្ទាប់មកទៀត[67] គឺយូរជាងព្រឹត្តិការណ៍នៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ ទាក់ទងនឹងសាលក្រមលើសំណុំរឿង០០២/០១។

41. នួន ជា មិនបានប៉ុនប៉ងបង្ហាញថាតើផ្នែកជាក់លាក់នៃព័ត៌មានដែលគាត់ដកស្រង់ និងសង្ខេប ដែលទាក់ទងនឹងឯកសារនេះ អាចបានទៅជាកត្តាកំណត់នៅក្នុងសាលក្រមដោយរបៀបណានោះទេ[68]។ នៅក្នុងយុត្តិកម្មទូទៅជាងនេះ គាត់<u>មិនបាន</u>ធ្វើការបញ្ជាក់ជាក់លាក់ដល់ភស្តុតាងរបស់សាក្សីលេខ៤ទេ ហើយគ្រាន់តែលើកឡើងដោយការយោងដល់ "គ្រប់សាក្សីទាំងបួននាក់ ក្នុងសំណុំរឿង០០៤" ប៉ុណ្ណោះ ចំពោះចំណុចទូទៅដែលបានលើកឡើង និងទាត់ចោលនៅខាងលើគឺមិនពិត និង/ឬ មិនពាក់ព័ន្ធទេ។

42. យ៉ាងណាក៏ដោយ វាមិនមានអ្វីទាល់តែសោះដែលថាភស្តុតាងពីក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីលេខ៤ ត្រូវបានដាក់ឱ្យសាក្សី SCW-5 នៅក្នុងអំឡុងពេលនៃការផ្តល់សក្ខីកម្មរបស់គាត់។ នៅក្នុងសំណើរបស់គាត់ នួន ជា បានស្រង់អត្ថបទមួយវគ្គពីក្នុងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីលេខ៤ពាក់ព័ន្ធនឹងការលើកឡើងពីការចាប់ខ្លួន រស់ ញឹម ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៨ ទាក់ទងនឹងឧទ្ធម្ភាចក្រមួយគ្រឿងថាជាការ "រៀបរាប់អំពីកាលៈទេសៈ ដែលបង្ហាញឱ្យឃើញពីការផ្លាស់ប្តូរថ្នាក់ដឹកនាំភូមិភាគ ពាយ័ព្យ"[69]។ មេធាវីការពារក្តី នួន ជា បានយកព័ត៌មានពាក់ព័ន្ធនឹងសាក្សី៤ កំពុងស្វែងរកឧទ្ធម្ភាចក្រ និងត្រូវបានគេប្រាប់ថា រស់ ញឹម ត្រូវបានគេចាប់ខ្លួនហើយ ដោយបានបញ្ចេញបញ្ចូលជាមួយនឹងព័ត៌មានដែលបានមកពីកំណត់ហេតុ ស្តាប់ចម្លើយសាក្សីលេខ១ ទាក់ទងនឹង រស់ ញឹម រត់គេចខ្លួនទៅស៊ីសូផុន ដោយបានដាក់បង្ហាញ ថាជាភស្តុតាងដែលបានផ្តល់ដោយសាក្សីតែម្នាក់ (មិនបានផ្តល់ការដកស្រង់ជូនអង្គជំនុំជម្រះ ឬភាគីទេ) និងបានស្វែងរកប្រតិកម្មរបស់សាក្សី SCW-5៖

[67] F2/7 សំណើលើកទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, គ្រង់កថាខណ្ឌ ៣៩, ៤១។

[68] F2/7 សំណើលើកទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, គ្រង់កថាខណ្ឌ ៣៧-៤១។

[69] F2/7 សំណើលើកទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, គ្រង់កថាខណ្ឌ ៣៩។

[មេធាវីការពារក្តី នួន ជា]៖ មានសាក្សីម្នាក់ដែលបានឆ្លើយប្រាប់មន្ត្រីស៊ើបអង្កេតថា ឪពុកធម៌របស់លោកបានដឹងអំពីការ -- ផែនការចាប់ខ្លួន ក៏បានរត់គេចចេញទៅស៊ីសូផុន ហើយត្រូវចាប់បាននៅស្វាយស៊ីសូផុន ដោយសារតែគេយកឧទ្ធម្ភាចក្រមួយជិះទៅចាប់ខ្លួនគាត់ តើត្រឹមត្រូវដែរឬទេ?

[សាក្សី SCW-5]៖ បាទ ខ្ញុំអត់ដឹងទេ ប៉ុន្តែកាលនោះអត់មានឧទ្ធម្ភាចក្រទេ វាអស់ហើយ យន្តហោះក៏អត់មានដែរ...[70]។

ង. *សាក្សីបីនាក់ដែលមានឈ្មោះនៅក្នុងសៀវភៅ* នៅពីក្រោយវាលពិឃាត

43. នួន ជា បានស្នើសុំឱ្យអង្គជំនុំជម្រះធ្វើការកោះហៅបុគ្គលចំនួនបីនាក់ដែលបានរៀបរាប់នៅក្នុងសៀវភៅ *នៅពីក្រោយវាលពិឃាត* ដើម្បីឱ្យមកធ្វើជាសាក្សី[71]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាជំទាស់ ទៅនឹងសំណើនេះ។

44. ភស្តុតាងរបស់គាត់មិនត្រឹមតែ មិនមានសារៈប្រយោជន៍ក្នុងការសម្តែងឱ្យឃើញការពិត និងមិនមែនជាកត្តាកំណត់នៅក្នុងសាលក្រមប៉ុណ្ណោះទេ ក៏ប៉ុន្តែសំណើទាំងនេះថែមទាំងមិនបានបង្ហាញជាភស្តុតាងអំពីការព្យាយាមហួតចត់ថែមទៀតផង ដែលថាអង្គជំនុំជម្រះនេះបានយល់ឃើញថា ជាការ "សំខាន់ណាស់ ដើម្បីជៀសវាងកុំឱ្យមានការប្រើប្រាស់យុត្តិសាស្ត្រនៃការតវ៉ាដែលពុំមានប្រសិទ្ធិភាព និងជាការរំខាន"[72]។

45. សំណើរបស់ នួន ជា សុំឱ្យកោះហៅបុគ្គលទាំងនេះឱ្យមកធ្វើជាសាក្សី គឺជាបុព្វវាចាទាំងស្រុង អំពីព័ត៌មាននៅក្នុងសៀវភៅ *នៅពីក្រោយវាលពិឃាត* ។ សៀវភៅនោះធ្លាប់មាននៅក្នុងសំណុំរឿង តាំងពីមានការចាប់ផ្តើមកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីលើភស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១មកម្ល៉េះ[73]។ ដូច

---

[70] សេចក្តីព្រាងប្រតិចារឹក, ៦ កក្កដា ២០១៥, ត្រង់ 11.44.05។

[71] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៣-៤៦។

[72] **F2/5** សេចក្តីសម្រេចលើផ្នែកខ្លះនៃសំណើរបស់ នួន ជា សុំកោះហៅសាក្សីលើបណ្តឹងសាទុក្ខ, ២៩ ឧសភា ២០១៥, ត្រង់កថាខណ្ឌ ១៦។

[73] **E152.2**, នៅពីក្រោយវាលពិឃាត (ភ្ជាប់ជាឧបសម្ព័ន្ធទៅនឹងឯកសារ **E152**, ការបង្ហាញជូនរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញា អំពីការធ្វើសម្ភាសន៍ជាមួយ ខៀវ សំផន និងសៀវភៅដែលមានចំណងជើងថា "នៅពីក្រោយវាលពិឃាត៖ មេដឹកនាំខ្មែរក្រហមម្នាក់

ដែល នួន ជា បានទទួលសារភាព៖ "នេះគឺជាសៀវភៅដែលបានបោះពុម្ពផ្សាយនៅក្នុងឆ្នាំ២០១០ ត្រូវបានចែកចាយយ៉ាងទូលំទូលាយត្រូវបានគេស្គាល់ មាននៅក្នុងសំណុំរឿង ហើយបច្ចុប្បន្នមានលក់នៅបណ្ណាគារម៉ូញ៉ូម៉ែនក្នុងប្រទេសកម្ពុជាទៀតផង"[74]។ យ៉ាងណាក៏ដោយ នួន ជា មិនបានស្វែងរកធ្វើការកោះហៅសាក្សីទាំងនេះទេ នៅក្នុងអំឡុងពេលសវនាការនៃសំណុំរឿង០០២/០១។

46. ទាក់ទងទៅនឹងសាក្សី 2-TCW-960[75] នួន ជា ក៏បានពឹងផ្អែកផងដែរទៅលើឯកសារផ្សេងៗ ពីរទៀត[76] គឺ E3/1894 និង E3/3849 ដើម្បីគាំទ្រសំណើរបស់គាត់ឲ្យកោះហៅសាក្សីនេះ។ ទីមួយ សហព្រះរាជអាជ្ញាកត់សម្គាល់ថា ឯកសារទាំងពីរនេះក៏សុទ្ធតែមាននៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១ រួចស្រាប់ហើយ តែ នួន ជា មិនទាន់បានស្វែងរកកោះហៅសាក្សីនេះឡើយ។ ទីពីរ សហ ព្រះរាជអាជ្ញាកត់សម្គាល់ថា ឯកសារទាំងពីរនេះគឺសុទ្ធតែជាចម្លើយសារភាពនៅស-២១ ដែលនៅ ក្នុងការអះអាងរបស់ នួន ជា ដែលថាឯកសារទាំងនោះគឺជាការបញ្ជាក់បន្ថែមលើព័ត៌មានដែលបាន បន្ថែមផ្តល់ដោយសាក្សី 2-TCW-960 ជូនទៅ Gina Chon និង ថេត សម្បត្តិ (រួមទាំងសម្រង់ នានានៅក្នុងកំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រផង[77]) គឺកំពុងត្រូវបានប្រើប្រាស់យ៉ាងច្បាស់លាស់ សម្រាប់ ការពិតនៃបញ្ហានានាដែលបានអះអាង។ ដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាធ្លាប់បានកត់សម្គាល់ពីមុន ដូច្នោះដែរ គឺថា "ច្បាប់ជាតិ និងច្បាប់អន្តរជាតិ រារាំងដោយច្បាស់លាស់ដល់ភាគីមិនឲ្យប្រើប្រាស់ ភស្តុតាងដែលបានមកពីការធ្វើទារុណកម្ម ដើម្បីបង្ហាញសក្ខីកម្មពីការពិតនៃរឿងរ៉ាវនានាដែលបាន "ឆ្លើយសារភាព""[78]។ បន្ថែមលើនេះ "តាមរយៈអង្គហេតុជាក់លាក់ទាំងឡាយនៃសំណុំរឿងនេះ ការហាមឃាត់នេះអាចអនុវត្តយ៉ាងច្បាស់សាស់ក្នុងការរារាំង នួន ជា ដែលភស្តុតាងក្នុងសំណុំរឿង ០០២/០២ នឹងបង្ហាញថាគាត់បានគ្រប់គ្រងនៅគុក ស-២១ ដែលជាកន្លែងអ្នកទោសត្រូវបានធ្វើ

និងជនរងគ្រោះម្នាក់ក្នុងចំណោមជនរងគ្រោះជាច្រើនរបស់គាត់", ដោយលោក GINA Chon និងលោក ថេត សម្បត្តិ, ៥ ធ្នូ ២០១១)។ *សូមអានផងដែរ* **E3/4202** នៅពីក្រោយវាលពិឃាត។

[74] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឲ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៦៤។

[75] នួន ជា យោងកថាខណ្ឌនោះ និងទៅកំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រពាក់ព័ន្ធទៅនឹងឯកសារទាំងនេះ "ដែលយោងទៅបុគ្គលម្នាក់ហាក់ដូចជា 2-TCW-961" (F2/7 ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៥)។ យ៉ាងណាក៏ដោយ ការយោងទៅឯកសារទាំងនោះ ក៏ដូចជាទីកន្លែងនៃកថាខណ្ឌក្នុងផ្នែកនេះដែលបានលើកឡើងពីសាក្សី 2-TCW-960 ដែរ គឺជាការច្បាស់ណាស់ដែលថាគាត់បានយោងទៅសាក្សី 2-TCW-960។

[76] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឲ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៥។

[77] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឲ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៦៨។

[78] **F26/7** ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងបញ្ជីឯកសារសាក្សី សម្រាប់សាក្សី SCW-3, SCW-4 និង SCW-5, ២៩ មិថុនា ២០១៥, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥។

ទារុណកម្មជាប្រចាំ និងគួរឱ្យភ័យខ្លាច មិនឱ្យប្រើប្រាស់ចម្លើយសារភាពដើម្បីបង្ហាញថារឿងរ៉ាវដែល "បានសារភាព" ជាការពិតឡើយ។ ពីព្រោះការណ៍នេះអាចលើកពីគោលបំណងដែលថា អំពើទារុណកម្មជាការធ្វើឱ្យឈឺចាប់ ដើម្បីធ្វើយុត្តិកម្មលើឧក្រិដ្ឋកម្មទាំងឡាយរបស់របបនោះ"[79]។

47. ចម្លើយសារភាពមួយក្នុងចម្លើយសារភាពនៅស-២១ទាំងពីរនេះ ត្រូវបានពឹងផ្អែកដោយ នួន ជា យ៉ាងជាក់ច្បាស់ បានបំប៉ោងពីភាពសមស្របដែលនៅពីក្រោយការហាមឃាត់នេះពីមុន។ ឯកសារ E3/1894 គឺជា "ចម្លើយសារភាព" នៅស-២១ របស់ សៀង ប៉ូយ ហៅ ស៊ាន គឺជាកម្មាភិបាលមកពីភូមិភាគពាយព្យ៍ដែលត្រូវបានចោទថាបានចូលជាខ្មែ CIA ។ អ្នកសួរចម្លើយ គាត់នៅស-២១ បានធ្វើការកត់ចំណាំសម្រាប់ថ្នាក់លើរបស់គាត់ថា៖ "ខ្ញុំសង្កេតទៅ វាមិនសារភាព ... ពេលចាប់ធ្វើទារុណកម្ម វាក៏សុខចិត្តសារភាព ទាំងពីកាទាក់ទង + សកម្មភាព + ផែនការជាខ្សែសង្វាក់រហូត អ/ក (ចាប់ខ្លួន)"[80]។ ដូច្នេះ គឺគាត់បានផ្តល់នូវ "ផែនការក្បត់" របស់គាត់ រួមមានព័ត៌មានដែលបានដកស្រង់ដោយ នួន ជា នៅក្នុងកំណត់សម្គាល់ជើងទំព័រលេខ ៦៨ នៃសំណើសុំបន្ថែមភស្តុតាងទីប្រាំ។ នៅពេលដែលចម្លើយសារភាពត្រូវបានបញ្ចប់ មានចំណាររមួយនៅលើទំព័រទីមួយដែលគេបន្ទាប់មកបញ្ជូនទៅ "ជូនបងនួន 2ច្បាប់"[81]។ ហើយពេលនេះ បងនួន បានប្រើប្រាស់ជាមួយនឹងអង្គជំនុំជម្រះនេះ សម្រាប់ការពិតនៃបញ្ហាដែលបានអះអាងនៅទីនេះ។

48. លើសពីនេះ នួន ជា មិនបានធ្វើការបង្ហាញជាក់លាក់ណាមួយទេថា ព័ត៌មានដោយសាក្សីទាំងនេះនឹងបានជាកត្តាកំណត់មួយនៅក្នុងសាលក្រម ឬមានសារៈប្រយោជន៍ក្នុងការសម្តែងឱ្យឃើញ ការពិត។ ជាដំបូង វាត្រូវបានគេកត់សម្គាល់ថា ព័ត៌មានដែល នួន ជា បានស្វែងរកធ្វើការពឹងផ្អែក នៅទីនេះក្នុងគោលបំណងដើម្បីគាំទ្រដល់សំណើរបស់គាត់ដើម្បីឱ្យបានកោះហៅសាក្សីទាំងនេះ គឺ មិនមែនបានមកពីកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីនានា ដែលបានស្តាប់ដោយចៅក្រមស៊ើបអង្កេតណាមួយនោះទេ ក៏ប៉ុន្តែគឺបានមកពីសៀវភៅមួយក្បាលដែលបានសរសេរដោយបុគ្គលពីរូបដែលមិនធ្លាប់បានផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខ អវតក នោះឡើយ។

---

[79] **F26/7** ចម្លើយតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាទៅនឹងបញ្ជីឯកសារសាក្សី សម្រាប់សាក្សី SCW-3, SCW-4 និង SCW-5, ២៩ មិថុនា ២០១៥, ត្រង់កថាខណ្ឌ៥។

[80] **E3/1894** S-21 ចម្លើយសារភាពរបស់ សៀង ប៉ូយ ហៅ ស៊ាន, ៩ វិច្ឆិកា ១៩៧៧, ត្រង់ ENG 00702085។

[81] **E3/1894** S-21 ចម្លើយសារភាពរបស់ សៀង ប៉ូយ ហៅ ស៊ាន, ៩ វិច្ឆិកា ១៩៧៧, ត្រង់ ENG 00702082។ *សូម អានផងដែរ* **E3/1579** កំណត់ហេតុនៃការសួរចម្លើយ ឌុច ចុះថ្ងៃទី ២១-១០-២០០៩, ត្រង់ ENG ERN 00398207 (ឌុច បានកំណត់អត្តសញ្ញាណថា ចំណារទាំងនេះ គឺសរសេរដោយ សុន សេន)។

49. លើសពីនេះ មិនមានបុគ្គលណាម្នាក់ក្នុងចំណោមពួកគាត់ពិភាក្សាពីទួលពោធិ៍ជ្រៃទេ ហើយក៏មិនបានផ្តល់ភស្តុតាងណាមួយ ដែលទាត់ចោលនូវការរកឃើញអំពីរចនាសម្ព័ន្ធសិទ្ធិអំណាចតាមឋានានុក្រមមានប្រសិទ្ធិភាពមួយ នាសម័យកាលពាក់ព័ន្ធនោះឡើយ ឬឬគោលនយោបាយដាក់គោលដៅលើអតីតទាហាន និងមន្ត្រី លន់ នល់។ កាលបរិច្ឆេទមុនគេបំផុត ដែលបានពោលឡើងដោយនរណាក៏ដោយក្នុងចំណោមពួកគាត់គឺឆ្នាំ១៩៧៦[82] នៅក្រោយបន្ទាប់ពី ព្រឹត្តិការណ៍នានានៅទួលពោធិ៍ជ្រៃ ដែលចំពោះព្រឹត្តិការណ៍នោះ នួន ជា ត្រូវបានផ្តន្ទាទោស នៅក្នុងសំណុំរឿង០០២/០១។

50. នួន ជា បានយោងដល់សេចក្តីថ្លែងអះអាងរបស់បុគ្គលទាំងនេះ ដោយបាននិយាយថាពួកគាត់ "បាននិយាយអំពីគំនរលាក់ទុក ... ដើម្បីត្រៀមវាយប្រហារ" និង "ផែនការនានារួមទាំងការបំផ្ទុះស្ពាន" ដែល "បានផ្តល់ទម្ងន់បន្ថែមលើការរៀបរាប់របស់សាក្សី SCW-5"[83]។ ក៏ប៉ុន្តែ សាក្សី SCW-5 បានផ្តល់សក្ខីកម្មថាមិនមានផែនការប៉ះបោរ, ហើយជាក់ច្បាស់ណាស់ មិនមែនជាផែនការមួយដែលរួមបញ្ចូល រស់ ញឹម នោះទេ ឬក៏សម្រាប់បញ្ហានោះដែរ, វន វ៉េត និង សោ ភឹម ដូចវគ្គអត្ថបទដែលបានកំណត់ដល់ការអះអាងរបស់សាក្សី 2-TCW-959 នោះទេ[84]។

51. វគ្គអត្ថបទដែលបានកំណត់ចំពោះសាក្សី 2-TCW-959 អះអាងថាការត្រៀមរៀបចំនានាសម្រាប់ផែនការក្បត់មួយ "ដើម្បីផ្តួលរំលំ ប៉ុល ពត" ត្រូវបានក្លែងបន្លំដោយការនិយាយថាពួកគាត់ "ត្រៀមធ្វើសង្គ្រាមជាមួយថៃ"[85]។ យ៉ាងណាក៏ដោយ សាក្សី SCW-5 ត្រូវបានតាំងសំណួរអំពីលទ្ធភាពនេះ ហើយក៏បានប្រកែកអំពីការដឹងឮរឿងរ៉ាវនេះ។

> [មេធាវីការពារក្តី នួន ជា]៖ ...តើលោកដឹងអំពីផែនការ គឺមានផែនការដើម្បីធ្វើឃាត ប៉ុល ពត ក៏ដូចជាធ្វើវិទ្ធង្សនាបដិវត្តដោយការបង្កជាភាពវឹកវរទាំងផ្ទៃក្នុង និងខាងក្រៅ។ ឧទាហរណ៍ដូចជា ការធ្វើការវាយប្រយុទ្ធជាមួយប្រទេសថៃ ហើយក៏ដូចជាការរៀបចំធ្វើ

[82] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៦។

[83] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៥៦។

[84] *ចូរប្រៀបធៀប* F2/7 សំណើលើកទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៣ *ជាមួយនឹង* សេចក្តីព្រាង ប្រតិចារឹក, ៦ កក្កដា ២០១៥, ត្រង់ 11.01.05។

[85] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៣។

រដ្ឋប្រហារ។ តើលោកដឹងអំពីផែនការទាំងអស់នេះដែរទេ? តើលោកដឹងថាវាមានសកម្មភាពទាំងអស់នេះកើតឡើងដែរឬទេ នៅឆមាសទី២ ឆ្នាំ៧៥?

[សាក្សី SCW-5]៖ បាទ ខ្ញុំអត់ដឹងទេ បាទ។

ច. កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយលើកទីពីររបស់សាក្សី SCW-5 និងឧបសម្ព័ន្ធ

52. នួន ជា បានស្វែងរកឱ្យបានទទួលយកនូវកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយលើកទីពីររបស់សាក្សី SCW-5 និងឧបសម្ព័ន្ធរបស់វា[86]។ ដោយសារសាក្សី SCW-5 ធ្លាប់បានផ្តល់សក្ខីកម្មនៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខរួចហើយ សហព្រះរាជអាជ្ញាមិនជំទាស់ទៅនឹងសំណើសុំឱ្យទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយលើកទីពីរ និងឧបសម្ព័ន្ធពាក់ព័ន្ធ ថាជាភស្តុតាងថ្មីនៅក្នុងនៅក្នុងបណ្តឹងសាទុក្ខនេះទេ។

IV. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

53. ចំពោះហេតុផលនានាដែលបានរៀបរាប់ខាងលើនេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាស្នើឱ្យអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូល៖

១) បដិសេធលើសំណើសុំឱ្យទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សីលេខ ១-៤។

២) បដិសេធលើសំណើសុំឱ្យស្តាប់សក្ខីកម្មសាក្សីលេខ1, 2, 2-TCW-959, 2-TCW-960, និង 2-TCW-961 និង

៣) យល់ព្រមតាមសំណើសុំឱ្យទទួលយកកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយបន្ថែមរបស់សាក្សី SCW-5 និងឧបសម្ព័ន្ធពាក់ព័ន្ធ៕

កាលបរិច្ឆេទ	ឈ្មោះ	ទីកន្លែង	ហត្ថលេខា
ថ្ងៃទី១៣ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៥	**លោកស្រី ជា លាង** សហព្រះរាជអាជ្ញា	ភ្នំពេញ	[signature]
	លោក Nicholas KOUMJIAN សហព្រះរាជអាជ្ញា		[signature]

[86] **F2/7** សំណើលើកទីប្រាំសុំឱ្យទទួលយកភស្តុតាងបន្ថែម, ត្រង់កថាខណ្ឌ ៤៧-៤៨។ **E319.1.28** កំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយសាក្សី SCW-5, ២៧ វិច្ឆិកា ២០១៣។ **E319.1.28.1** ឧបសម្ព័ន្ធភ្ជាប់ទៅនឹងកំណត់ហេតុស្តាប់ចម្លើយរបស់សាក្សី [SCW-5], ២៧ វិច្ឆិកា ២០១៣។